

УДК 378.091.011.3-051-057.21:641/642]:331.102.312
DOI 10.31494/2412-9208-2022-1-1-218-229

**PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE FOOD INDUSTRY
TEACHERS-ENGINEERS ON THE BASIS OF THE USE
OF CREATIVE ACTIVITY ELEMENTS**

**ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ
ХАРЧОВОЇ ГАЛУЗІ НА ОСНОВІ ВИКОРИСТАННЯ
ЕЛЕМЕНТІВ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Olga KURILO,
postgraduate student

Ольга КУРИЛО,
аспірантка

olgakurilo_1990@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0002-8344-869X>

*Berdiansk State Pedagogical
University,*

*Бердянський державний
педагогічний університет,*

✉ 4, Schmidt st., Berdiansk,
Zaporizhzhia region, 71100

✉ вул. Шмідта, 4, м. Бердянськ,
Запорізька обл., 71100

Original manuscript received: May 26, 2022

Revised manuscript accepted: June 14, 2022

ABSTRACT

The article is devoted to the theoretical substantiation of aspects of the use of creative activity elements in the forms of organization of the educational process, methods and means of teaching future food industry teachers-engineers.

The use of creative activity elements in the forms of organization of the educational process, methods and means of teaching future food industry teachers-engineers allows to achieve the goal and solve specific didactic tasks for the preparation of future food industry teachers-engineers for creative professional activity, in particular positive motivation, orientation to the main professional functions that correspond to certain types of professional activity and are characterized by creative content; interest in finding non-standard ways of solving specialized tasks and practical problems in the field of professional activity; a steady desire to achieve the expected results on the basis of value orientations, ethical standards, beliefs and professional attitudes.

In the context of our research, active methods of teaching were chosen: non-simulative methods (discussions, brainstorming) aimed at motivating cognitive activity, notifying educational information, forming and improving professional skills, mastering the best practices and controlling the learning results; simulative non-game methods (simulation exercises, analysis of specific situations and group trainings) aimed at simulating professional activity.

The proposed forms of educational process organization, methods and means of teaching future food industry teachers-engineers with elements of creative activity contribute to the gradual increase of the acquired educational achievements and ensure the transition of quantitative accumulation of knowledge, skills into new quality — readiness for creative professional activity.

Key words: *teacher-engineer, food industry, active methods, creative professional activity.*

Вступ. Глобалізація, демократизація суспільства, зміна пріоритетів економіки, які пов'язані із переорієнтацією на ринкові відносини, виходом на світовий ринок і прискореним розвитком певних галузей в Україні, породжують ряд проблем і суперечностей в системі вищої освіти. Саме перехід до ринкової економіки вимагає підготовки конкурентоспроможних фахівців, що володіють професійною мобільністю, високою професійною культурою, динамічною кваліфікацією, здатних самостійно та креативно мислити, які вміють ефективно й творчо розв'язувати професійні завдання. Усе це потребує нових підходів до формування змісту вищої освіти, її модернізації в умовах динамічних суспільно-економічних змін. Наукові дослідження з проблем теорії та методики вищої освіти повинні спрямовуватися на прогнозування розвитку цієї освіти і мати випереджальний характер, зміст якої повинен постійно оновлюватися з урахуванням динамічних змін у науці, економіці, техніці виробництва та орієнтуванні на новітні технології. У суспільстві формується розуміння того, що без підготовки висококваліфікованого виробника, реальної турботи про систему вищої освіти неможливо відродити економіку країни [4]. Отже, головним завданням вищої освіти є створення оптимальних умов для формування фахівця-професіонала із розкриттям і розвитком його професійних здатностей і талантів в оволодінні майбутньою спеціальністю.

Представники сучасної дидактики (В. Андреев, Н. Ерганова, В. Масич та інші) рекомендують збагачувати традиційні форми, методи і засоби навчання такими прийомами та способами, які сприяли б більш ефективній підготовці майбутніх фахівців до професійної діяльності. Такий підхід зумовлюється суттю досліджуваної якості й специфікою майбутньої творчої професійної діяльності, зокрема інженерів-педагогів харчової галузі, з урахуванням таких чинників: відповідність змісту цілям освіти, особливостям навчального курсу, меті заняття, можливостям здобувачів, наявним засобам навчання і часу.

Окрім традиційного навчання, в освітньому процесі закладу вищої освіти використовуються активні форми, оскільки майбутні фахівці повинні не тільки отримувати певні знання та формувати професійно важливі якості, а й уміти застосовувати їх у конкретних виробничо-професійних ситуаціях, тобто успішність виконання функцій професійної діяльності залежить від володіння майбутніми інженерами-педагогами харчової галузі інтегрованими знаннями й уміннями розв'язувати професійні завдання як педагогічної, так і інженерної діяльності.

Активне навчання відрізняється від традиційного низкою особливостей. На думку науково-педагогічних дослідників, до них переважно відносяться: активізація розумової діяльності здобувачів вищої освіти шляхом формування спеціальних умов незалежно від бажання (М. Дяченко-Богун) [6]; організація та провадження освітнього процесу, спрямованого на всебічну активізацію навчально-пізнавальної діяльності майбутніх фахівців за допомогою широкого, бажано комплексного, використання як педагогічних (дидактичних), так і

організаційно-управлінських засобів (І. Дичківська) [5]; перехід від переважно регламентуючих, алгоритмізованих, програмованих форм і методів організації дидактичного процесу до розвивальних, проблемних, дослідницьких, пошукових, що забезпечує народження пізнавальних мотивів та інтересів, умов для творчості в навчанні (В. Євтушевський) [8]; способи та прийоми педагогічного впливу, які спонукають учнів до розумової активності, прояву творчого, дослідницького підходу та пошуку нових ідей для вирішення різних задач навчальної та навчально-дослідницької діяльності (Т. Мухіна) [3]; система методів, що забезпечує активність і різноманітність розумової та практичної діяльності учнів у процесі опанування навчального матеріалу; активні методи навчання будуються на практичній спрямованості, ігровому дійстві й творчому характері навчання, інтерактивності, різноманітних комунікаціях, діалозі й полілозі, використанні знань і досвіду учнів, груповій формі організації їхньої взаємодії, діяльнісному підході до навчання (М. Коченгіна) [10].

Саме застосування активних методів в освітньому процесі закладу вищої освіти сприятиме: формуванню і закріпленню професійних знань, умінь та навичок; розвитку вмінь самостійного мислення та орієнтування в новій ситуації; встановлення ділової взаємодії; виробленню нових підходів до професійної ситуації, розвитку творчого мислення здобувачів вищої освіти; посиленню мотивації навчальної діяльності, інтересу до оволодіння новими знаннями, вміннями та їх практичного використання; розвитку усного мовлення в умінні формулювати, обґрунтовувати й висловлювати власну точку зору [14].

Отже, використання в підготовці майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі активних методів сприятиме активізації освітньої діяльності, виробленню умінь самостійного, оперативного та творчого вирішення професійних завдань як педагогічної, так і інженерної діяльності у процесі набування компетентностей, спрямованих на виконання основних функцій у майбутній професійній діяльності.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні аспектів використання елементів творчої діяльності у формах організації освітнього процесу, методах та засобах навчання майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі.

Відповідно до мети визначено такі завдання: дослідити сутність застосування активних методів в освітньому процесі закладу вищої освіти; встановити зв'язок між використанням елементів творчої діяльності у формах організації освітнього процесу, методах та засобах навчання майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі та їх майбутньою професійною діяльністю; виявити очікувані результати підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі, спрямовані на творчу професійну діяльність.

Методи та методики дослідження. Для досягнення мети, розв'язання завдань використано сукупність взаємопов'язаних теоретичних методів дослідження: узагальнення і систематизація науково-теоретичних положень – для уточнення сутності основних

понять, істотних для розробки проблеми використання елементів творчої діяльності у формах організації освітнього процесу, методах та засобах навчання майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі.

Результати та дискусії. Використання елементів творчої діяльності у формах організації освітнього процесу, методах та засобах навчання майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі дає змогу досягти мети та вирішити конкретні дидактичні завдання щодо підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності, зокрема позитивної мотивації, спрямованості на виконання основних професійних функцій, що відповідають певним видам професійної діяльності та вірізняються креативним наповненням; інтересу до пошуку нестандартних способів розв'язання спеціалізованих задач та практичних проблем у сфері професійної діяльності; стійкого прагнення досягати очікуваних результатів на основі ціннісних орієнтирів, етичних норм, переконань та професійних установок.

Існують різноманітні форми організації освітнього процесу, методи та засоби навчання, які забезпечують активну взаємодію викладачів та здобувачів вищої освіти.

У процесі реалізації завдань поетапної підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності форми організації освітнього процесу (лекції, практичні (семінарські) заняття та самостійна робота) зорієнтовано на досягнення очікуваних результатів у формуванні готовності до означеної діяльності.

У контексті нашого дослідження до активних методів навчання було обрано: *неімітаційні методи (дискусії, мозкові штурми)*, що спрямовані на мотивацію пізнавальної діяльності, повідомлення навчальної інформації, формування та вдосконалення професійних умінь та навичок, освоєння передового досвіду та контроль результатів навчання; *імітаційні неігрові методи (імітаційні вправи, аналіз конкретних ситуацій та групові тренінги)*, спрямовані на імітацію професійної діяльності.

Під дискусією розуміємо публічне обговорення професійно зорієнтованих проблем та спірних питань як форми інтелектуального спілкування здобувачів вищої освіти, метою якої є виявлення відмінностей у розумінні педагогічних явищ. Взаємодія учасників освітнього процесу здійснюється на основі переконання, правильних емоцій, компромісних рішень, селективного відбору інформації, вибудовуванні розумних відносин між прихильниками різних позицій, де саме викладач забезпечує правильність висновків у результаті дискусії, направляє процес (наприклад, задаючи запитання) та слідкує за ним.

При організації дискусії враховували фактори ризику, які пов'язували, по-перше, з можливим нехтуванням учасниками принципів тактовності і спілкування на межі взаємних образ та переходу на полеміку. Така риса є найнебезпечнішою. Отже, щоб уникнути подібних ситуацій, підготовку майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі спрямовано на осягнення теоретичних основ ведення переговорів та надання спілкуванню максимально конструктивного і спокійного характеру. По-друге, з

незадоволеністю учасників результатами дискусії, ідеї яких було відкинуто. Тому дискусія використовується лише у випадках, коли вона дійсно виправдана. По-третє, з «нульовим ефектом», коли погляди більшості учасників не змінюються, що може бути наслідком пасивного ставлення до дискусії та невідповідності до неї; з «ефектом бумерангу», коли в деяких учасників формулюються погляди, протилежні тим, які хотілося б фіксувати під час організації дискусії, що виявляється у обговоренні різних думок, коли кожна із сторін відстоює тільки свою позицію. Успішність уникнення таких ризиків залежала від майстерності викладача до впровадження означеного методу в освітній процес.

Так, метод дискусії дає можливість майбутнім інженерам-педагогам харчової галузі висловлювати власну точку зору; стимулює до вирішення проблемного завдання, що потребує активного обговорення, аргументації власної позиції; виявляти суперечливі питання; розвивати вміння аргументовано та логічно відстоювати свій погляд, у процесі обговорення обґрунтовувати істинність своїх думок, уважно і зважено вислуховувати думку опонентів; формувати культуру обговорення спірних питань; поглиблювати знання з теми, яка розглядається, що значно покращує засвоєння та розуміння навчального матеріалу. Загалом, метод дискусії впливає на формування готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності, який переважно пов'язуємо з мотиваційно-ціннісним компонентом [12].

Під мозковим штурмом розуміємо метод розв'язання невідкладних завдань, завдяки якому досягається дійсно високий рівень вирішення проблем та покращенню якості підготовки здобувачів вищої освіти до визначення унікальних варіантів виходу із ситуацій; розвивається творчий напрям мислення, пошук альтернативних новітніх варіантів виходу із ситуацій, розвивається спостережливість, винахідливість, формуються навички комунікації (Н. Фрич) [15].

Головним аспектом мозкового штурму є максимальна кількість ідей, повна заборона їхньої критики на початкових етапах та осмислення кожної і відбір найкращих у подальшому просуванні до розв'язання конкретної проблеми.

При організації мозкового штурму враховували фактори ризику, які пов'язували, по-перше, з тим, що певна частина учасників не намагається висловлювати свої неординарні та оригінальні думки (виявляє страх ділитися несподіваними думками з іншими учасниками) в процесі обговорення через побоювання бути сприйнятими скептично. По-друге, з неефективністю занадто загального формулювання проблеми. Тому при використанні методу мозкового штурму спостерігали за дотриманням толерантних відносин у колективі з утриманням від взаємної критики, коли автор поданої ідеї повинен був сам висловити думку про її недоліки, та намагалися більш конкретно формулювати проблему.

Так, використання методу мозкового штурму в освітньому процесі майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності дозволяє вирішити такі завдання: стимулювання творчої

активності; зв'язок теоретичних знань з практикою; активізація навчально-пізнавальної діяльності; формування у майбутніх фахівців думки і ставлення; здатності концентрувати увагу і розумові зусилля на вирішенні актуального завдання; життєвих і професійних навичок; встановлення впливу між учасниками освітнього процесу, навчання роботі в команді, прояву терпимості до будь-якої точки зору. Загалом, метод мозкового штурму впливає на формування готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності, який переважно пов'язуємо з мотиваційно-ціннісним та когнітивно-діяльнісним компонентами [1].

Під аналізом конкретних ситуацій розуміємо ефективний метод активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти, оволодіння ними навичками аналізу та знаходження оптимального рішення ситуації; опис реальної ситуації або «моментальний знімок реальності», «фотографія дійсності» [9].

Добре підготовлений метод аналізу конкретних ситуацій може спровокувати дискусію, прив'язуючи здобувачів вищої освіти до реальних фактів, дозволяє промоделювати реальну (або близьку до реальної) ситуацію економічного, управлінського або виробничого характеру з подальшим її аналізом, оцінкою та прийняттям обґрунтованих рішень. Зокрема, аналіз конкретних ситуацій виступає необхідним доповненням до лекцій, практичних занять, оскільки виступає інструментом інтенсифікації засвоєння матеріалу, демонстрації того, як теорія застосовується в реальній практичній діяльності.

При організації аналізу конкретних ситуацій враховували фактори ризику, які пов'язували, по-перше, з тим, що цей метод вимагає більших затрат часу, якщо у здобувачів вищої освіти недостатньо теоретичних знань та практичних вмінь. Тому, для запобігання втрати часу використовувався попередній контроль рівня оволодіння навчальним матеріалом. По-друге, цей метод може бути самодостатнім за змістом, коли здобувачі вищої освіти одержують повний набір інформації, що виключає її самостійний пошук або навпаки дуже обмежений й не надає повної свободи прийняття рішень. Тому при використанні аналізу конкретних ситуацій ретельно підбирався змістовий матеріал з урахуванням попереднього досвіду здобувачів вищої освіти.

Використання методу аналізу конкретних ситуацій в освітньому процесі майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності розвиває комунікативні та лідерські якості; формує аналітичні та дослідницькі навички; вміння аналізувати ситуацію, планувати стратегію та ухвалювати рішення в умовах стресу та недостатньої інформації; вміння моделювати власні дії в проблемній ситуації та оцінювати власні переконання, теоретичні знання та упередження; вміння ясного і чіткого викладу власної точки зору в усній або письмовій формі, переконливо обґрунтовувати та захищати навички конструктивного критичного оцінювання точки зору інших; сприяє оволодінню практичним досвідом виносити користь із своїх помилок, а

також із помилок інших. Отже, метод аналізу конкретних ситуацій впливає на формування готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності, який переважно пов'язуємо з когнітивно-діяльнісним та особистісно-рефлексивним компонентами [11].

Тож під імітаційними вправами розуміємо вирішення завдань на знання правил, інструкцій тощо; повторне виконання дії з метою її засвоєння та багаторазове виконання учасниками певних дій для вироблення й удосконалення умінь та навичок в освітній діяльності. Імітаційні вправи характеризуються наявністю складної проблеми, розробкою малими групами варіантів її вирішення з дотриманням доступного ритму, методично правильного чергування дій, що вимагають від учасників посиленого розумового та фізичного напруження; імітацією засідання представників виробництва (комісії), на якому захищаються варіанти рішень; заздалегідь відомого викладачу (але не здобувачам вищої освіти) правильного або найкращого (оптимального) рішення проблеми. Частіше за все при їх використанні не потрібно яких-небудь тривалих і глибоких досліджень у період підготовки і проведення занять, оскільки вони є порівняно короткими і легко укладаються у звичайний розклад [2].

При організації імітаційних вправ урахували фактори ризику, які пов'язували, по-перше, з тим, що учасники повинні усвідомлювати корисність, необхідність імітаційної вправи, уявлення можливого кінцевого результату. Тому здійснювався вплив на мотивацію учасників щодо уявлень про отримання позитивного результату завдяки більш конкретному ознайомленню з його змістом. По-друге, існує необхідність у точності виробленої дії, швидкості, систематичності і послідовності в організації вправи, посильності, поступовості та взаємозв'язку з іншими методами. Тому успішність уникнення цих моментів залежить від майстерності викладача в організації освітнього процесу на основі означеного методу та дотримання методичних рекомендацій. По-третє, успіх учасників, отриманий у результаті використання цього методу, повинен бути помічений та емоційно підкріплений. Тому здійснювалася організація контролю при виконанні вправи та надання професійної допомоги.

Так, імітаційні вправи – це метод, який відображає реальну професійну діяльність, завдяки чому майбутні інженери-педагоги харчової галузі вирішують різні професійні проблеми засобами творчого підходу, досягаючи цілей. Імітаційні вправи створюють умови, які обмежуються системою правил, а майбутні фахівці виконують активну роль без отримання реальних життєвих негативних наслідків. Отже, метод імітаційних вправ впливає на формування готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності, який переважно пов'язуємо з мотиваційно-ціннісним, когнітивно-діяльнісним та особистісно-рефлексивним компонентами.

Під тренінгом розуміють метод, спрямований на розвиток знань, умінь та навичок і соціальних установок; заздалегідь запланований процес, мета якого змінити відношення, знання або поведінку учасників

за допомогою повчального досвіду; абсолютно особливу форму навчання, що спирається не на декларативне, а на реальне знання і можливість пережити на власному досвіді те, про що лекція говорить взагалі; спрямований на розвиток навичок виконання певної діяльності або декількох видів діяльності [3]. На думку О. Євтихова, «тренінг є методом навмисних змін людини, спрямованих на особистісний та професійний розвиток через набуття, аналіз і переоцінку особистісного життєвого досвіду в процесі групової взаємодії» [7].

Тому тренінг може розглядатися з точки зору різних парадигм як своєрідна форма тренування, у якому за допомогою позитивного підкріплення формуються потрібні патерни поведінки, а негативного – «стираються» небажані; тренування, у результаті якого відбувається формування та відпрацювання вмінь та навичок; форма активного навчання, метою якої – передача знань, розвиток деяких умінь та навичок; метод створення умов для саморозкриття учасників і самостійного пошуку способів вирішення власних психологічних проблем.

Дослідник К. Рудестам називає тренінг ядром повчального досвіду, а в деяких випадках – єдиним успішним методом навчання і зміни людини. Він відмічає, що, спостерігаючи взаємодії, які відбуваються під час тренінгу, кожен учасник може ідентифікувати себе з іншими і використовувати установлений емоційний зв'язок при оцінці власних почуттів і поведінки. Усі переживання і потік досвіду, які виникають у групі, дозволяють кожному учасникові здійснити аналіз і переоцінку багатьох установок та переконань, які обмежують його. Також у процесі тренінгу учасники можуть змоделювати та апробувати різні вміння й навички, які надалі зможуть перенести в професійну діяльність. Можливість роботи безпосередньо з досвідом дозволяє розглядати використання тренінгу як важливого елемента професійної підготовки. Такий тренінг допомагає подолати обмеження, що накладаються на професійну діяльність традиційними методами навчання, і може виступати сполучною ланкою між безумовно необхідними, але, тим не менш, «перцептивними пустими» теоретичними знаннями, з одного боку, і практикою, з іншого боку. У традиційних формах професійної підготовки передбачається, що спочатку фахівець отримує інформацію і тільки через незначений час можливість її використання. Тільки тоді відбувається реальна оцінка суб'єктом застосовності отриманого знання і закріплення того, що ще від них залишилося. У тренінгу створюється можливість негайного співвідношення отриманої інформації і діяльності, емоційного проживання нових моделей поведінки і пов'язаних з ними результатів, що забезпечується дією каналів зворотного зв'язку [3].

При організації тренінгу враховували фактори ризику, які пов'язували, по-перше, з виникненням у тренінговій групі дрібних підгруп (це особливо ймовірно в групах, що перевищують 15 осіб; утім, іноді своєрідна змагальність, що з'являється між підгрупами, прискорює групову динаміку і сприяє оптимізації тренінгу). По-друге, зі знайомством (дружбою, симпатією) між окремими членами групи до початку тренінгу –

це веде до приховування від інших учасників групи якоїсь приватної інформації, до прагнення захистити один одного і не вступати в полеміку, до відчуження такої діади від групи. По-третє, з відсутністю єдиної мети, яка б захоплювала й об'єднувала учасників; спільної діяльності, організованої ведучим; млявої групової динаміки. Тому, головним аспектом подолання усіх цих перешкод вважаємо згуртованість, яка і буде визначати успіх тренінгу, оскільки робить групу більш стійкою до ситуацій, що супроводжуються негативними емоційними переживаннями, допомагає долати кризи в розвитку.

Отже, тренінг – це організаційна форма освітньої діяльності, яка, спираючись на досвід і знання майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі, забезпечує ефективне використання різних активних методів навчання за рахунок створення позитивної емоційної атмосфери в групі та спрямовується на отримання сформованих професійно важливих якостей та компетентностей. Загалом, тренінг впливає на формування готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності, який пов'язуємо з мотиваційно-ціннісним, когнітивно-діяльним та особистісно-рефлексивним компонентами.

Висновки. Отже, активні методи допомагають майбутнім інженерам-педагогам харчової галузі навчатися активним способам здобуття нових знань, дозволяють опанувати вищий рівень оволодіння професійними функціями (які ми умовно розподілили за основними видами діяльності в закладах професійної (професійно-технічної) освіти – педагогічною, організаційно-методичною та самоосвітньою діяльностями), стимулюють творчі здібності та наближають навчання до практичних реалій професійної діяльності.

Так, запропоновані форми організації освітнього процесу, методи та засоби навчання майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі з елементами творчої діяльності сприяють поступовому приращенню здобутих навчальних досягнень і забезпечують перехід кількісного накопичення знань, навичок, умінь у нову якість – готовність до творчої професійної діяльності. Перспективи подальших досліджень пов'язуємо з упровадженням запропонованих форм організації освітнього процесу, методів та засобів навчання майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі з елементами творчої діяльності в освітній процес вищої школи.

Література

1. Курило О. Ю. Зміст когнітивно-діяльнісного компоненту готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності. *Modern engineering and innovative technologies: International Scientific Periodical Journal*. Karlsruhe, Germany: Sergeieva&Co, 2021. Issue № 16. Part 6. С. 51-56.

2. Імітаційні методи активного навчання. *Електронний ресурс*. URL : <https://studfile.net/preview/5705621/page:3/> (дата звернення: 01.05.2022).

3. Соціально-психологічний тренінг як засіб активного навчання. *Електронний ресурс*. URL : <https://studfile.net/preview/6062965/> (дата звернення: 01.05.2022).

4. Гуменюк Т. Б., Зубар Н. М. Системи професійної підготовки в розвинених країнах світу. *Наука і освіта: Науково-практичний журнал*

Південноукраїнського національного університету імені К.Д. Ушинського / гол. ред. О. Чебикін. Одеса, 2015. №8. С. 40-45.

5. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. Київ : Академвидав, 2004. 218 с.

6. Дяченко-Богун М. Активні методи навчання у вищому навчальному закладі. *Витоки педагогічної майстерності*. 2014. Випуск 14. С. 74-79.

7. Евтихов О. В. Практика психологического тренинга. Санкт-Петербург : Издательство «Речь», 2005. 256 с.

8. Євтушевський В. Управління інноваційним розвитком у вищих навчальних закладах України. *Проблеми освіти*. 2008. Вип. 54. С. 14.

9. Ільченко О. В. Активні форми навчання як умова професійного становлення майбутніх дефектологів-логопедів. *Актуальні питання корекційної освіти*. 2015. Випуск №5. С. 132-141.

10. Коченгіна М. В. Використання активних методів навчання в процесі формування готовності вихователів дошкільного навчального закладу до створення безпечного інформаційного середовища для дітей дошкільного віку. *Наукові записки кафедри педагогіки*. Харків, 2016. Випуск 39. С. 113.

11. Курило О. Ю. Зміст особистісно-рефлексивного компонента готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності. *Науково-дослідна робота в системі підготовки фахівців-педагогів у природничій, технологічній і комп'ютерній галузях*: матеріали VIII Всеукраїнської (з міжнародною участю) науково-практичної конференції (16-17 вересня 2021 р., м. Бердянськ). Бердянськ: БДПУ, 2021. С. 112-113.

12. Курило О. Ю. Мотиваційно-ціннісні орієнтири формування готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності. *Розвиток сучасної науки та освіти: реалії, проблеми якості, інновації*: матер. II Міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. (Мелітополь, 25-27 травня 2021 р.) / ред. кол.: В. М. Кюрчев, Н. Л. Сосницька, М. І. Шут та ін. Мелітополь : ТДАТУ, 2021. С. 129-133.

13. Наволокова Н. П. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій. Харків : Основа, 2009. 154 с.

14. Тимченко С. Активні методи навчання у вивченні професійно орієнтованих дисциплін майбутніми диспетчерами управління повітряним рухом. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Сер.: Педагогічні науки*. 2012. Вип. 103. С. 304-311.

15. Фрич Н. І. Впровадження інтерактивного методу «мозкового штурму» при вивченні тем змістового модулю «Методи вивчення спадковості людини. Спадкові хвороби». *Вісник проблем біології і медицини*. 2015. Вип. 2 (1). С. 94-97.

References

Kurylo, O. Iu. (2021). *Зміст когнітивно-діяльнісного компонента готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності* [Contents of the cognitive-activity component of the readiness of future engineers-teachers of the food industry for creative professional activities]. *Modern engineering and innovative technologies: International Scientific Periodical Journal*, 16 (6), 51-56. [in Ukrainian].

Imitatsiini metody aktyvnoho navchannia [Simulation methods of active learning]. Elektronnyi resurs – Electronic resource. Retrieved from <https://studfile.net/preview/5705621/page:3/> [in Ukrainian].

Sotsialno-psykholohichnyi treninh yak zasib aktyvnoho navchannia [Socio-psychological training as a means of active learning]. Elektronnyi resurs – Electronic resource. Retrieved from <https://studfile.net/preview/6062965/> [in Ukrainian].

Humeniuk, T. B., Zubar, N. M. (2015). *Systemy profesiinoi pidhotovky v rozvyvnyykh krainakh svitu* [Vocational training systems in developed countries]. *Nauka i osvita: Naukovo-praktychnyi zhurnal Pivdenoukrajinskoho natsionalnoho universytetu imeni K.D. Ushynskoho – Science and education: Scientific and practical journal of the South Ukrainian National University named after K. D. Ushynsky*, 8, 40-45. [in Ukrainian].

Dychkivska, I. M. (2004). *Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii: navch. posib.* [Innovative pedagogical technologies]. Kyiv: Akademvydav. [in Ukrainian].

Diachenko-Bohun, M. (2014). *Aktyvni metody navchannia u vyshchomu navchalnomu zakladi* [Active teaching methods in higher education]. *Vytyky pedahohichnoi maisternosti – The origins of pedagogical skills*, 14, 74-79. [in Ukrainian].

Evytkhov, O. V. (2005). *Praktyka psykholohycheskoho trenynha* [Practice of psychological training]. Sankt-Peterburg : Yzdatelstvo «Rech». [in Russian].

Yevtushevskiy, V. (2008). *Upravlinnia innovatsiynym rozvytkom u vyshchyykh navchalnykh zakladakh Ukrainy* [Management of innovative development in higher educational institutions of Ukraine]. *Problemy osvity – Problems of education*, 54, 14. [in Ukrainian].

Ilchenko, O. V. (2015). *Aktyvni formy navchannia yak umova profesiinoho stanovlennia maibutnykh defektolohiv-lohopediv* [Active forms of training as a condition of becoming a professional future pathologists, speech therapists]. *Aktualni pytannia korektsiinoi osvity – Actual problems of the correctional education*, 5, 132-141. [in Ukrainian].

Kochenhina, M. V. (2016). *Vykorystannia aktyvnykh metodiv navchannia v protsesi formuvannia hotovnosti vykhovateliv doshkilnoho navchalnoho zakladu do stvorennia bezpechnoho informatsiinoho seredovyshcha dlia ditei doshkilnoho viku* [The use of active teaching methods in the process of forming the readiness of preschool teachers to create a safe information environment for preschool children]. *Naukovi zapysky kafedry pedahohiky – Scientific notes of the department of pedagogy*, 39, 113. [in Ukrainian].

Kurylo, O. Iu. (2021). *Zmist osobystisno-refleksyvnogo komponenta hotovnosti maibutnykh inzheneriv-pedahohiv kharchovoi haluzi do tvorchoi profesiinoi diialnosti* [The content of the personal-reflective component of the readiness of future engineers-teachers of the food industry for creative professional activity]. *Abstracts of Papers '2021: Naukovo-doslidna robota v systemi pidhotovky fakhivtsiv-pedahohiv u pryrodnychii, tekhnolohichnii i kompiuternii haluziakh – Research work in the system of training teachers in the natural, technological and computer fields.* (pp. 112-113). Berdiansk: BDPU. [in Ukrainian].

Kurylo, O. Iu. (2021). *Motyvatsiino-tsinnisni oriientyry formuvannia hotovnosti maibutnykh inzheneriv-pedahohiv kharchovoi haluzi do tvorchoi profesiinoi diialnosti* [Motivational and value guidelines for the formation of the readiness of future engineers-teachers of the food industry for creative professional activity]. *Abstracts of Papers '2021: Rozvytok suchasnoi nauky ta osvity: realii, problemy yakosti, innovatsii – Development of modern science and education: realities, quality problems, innovations.* (pp. 129-133). Melitopol : TDATU. [in Ukrainian].

Navolokova, N. P. (2009). *Entsyklopediia pedahohichnykh tekhnolohii ta innovatsii* [Encyclopedia of pedagogical technologies and innovations]. Kharkiv: Osnova. [in Ukrainian].

Tymchenko, S. (2012). *Aktyvni metody navchannia u vyvchenni profesiino orientovanykh dystsyplin maibutnimy dyspetcheramy upravlinnia povitrianyim rukhom* [Active teaching methods in the study of professionally oriented disciplines by future air traffic controllers]. *Naukovi zapysky Kirovohradskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka. Ser.: Pedahohichni nauky – Scientific*

notes of Kirovohrad State Pedagogical University named after Volodymyr Vynnychenko. Ser.: Pedagogical sciences, 103, 304-311. [in Ukrainian].

Frych, N. I. (2015). *Vprovadzhennia interaktyvnoho metodu «mozkovoho shturmu» pry vyvchenni tem zmistovoho moduliu «Metody vyvchennia spadkovosti liudyny. Spadkovi khvoroby»*. [Introduction of an interactive method of "brainstorming" in the study of topics of the content module "Methods of studying human heredity. Hereditary diseases"]. *Visnyk problem biolohii i medytyny – Bulletin of problems of biology and medicine*, 2 (1), 94-97. [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена теоретичному обґрунтуванню аспектів використання елементів творчої діяльності у формах організації освітнього процесу, методах та засобах навчання майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі.

Використання елементів творчої діяльності у формах організації освітнього процесу, методах та засобах навчання майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі дає змогу досягти мети та вирішити конкретні дидактичні завдання щодо підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності, зокрема позитивної мотивації, спрямованості на виконання основних професійних функцій, що відповідають певним видам професійної діяльності та вирізняються креативним наповненням; інтересу до пошуку нестандартних способів розв'язання спеціалізованих задач та практичних проблем у сфері професійної діяльності; стійкого прагнення досягати очікуваних результатів на основі ціннісних орієнтирів, етичних норм, переконань та професійних установок.

У контексті нашого дослідження до активних методів навчання було обрано: неімітаційні методи (дискусії, мозкові штурми), що спрямовані на мотивацію пізнавальної діяльності, повідомлення навчальної інформації, формування та вдосконалення професійних умінь та навичок, освоєння передового досвіду та контроль результатів навчання; імітаційні неігрові методи (імітаційні вправи, аналіз конкретних ситуацій та групові тренінги), що спрямовані на імітацію професійної діяльності.

Запропоновані форми організації освітнього процесу, методи та засоби навчання майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі з елементами творчої діяльності сприяють поступовому прирощенню здобутих навчальних досягнень і забезпечують перехід кількісного накопичення знань, навиків, умінь у нову якість – готовність до творчої професійної діяльності.

Ключові слова: *інженер-педагог, харчова галузь, активні методи, творча професійна діяльність.*